

SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

11-son (5-jild)

2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 11 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahmatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo o'g'li – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar bo'limi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod O'ktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b.;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Jo'raboy – falsafa fanlari doktori, professor;

G'aybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Mo'min – falsafa fanlari doktori, dotsent;

O'roqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Ko'chimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov G'aybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Tog'ayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat G'aybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Jo'rayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom o'g'li — yuridik fanlar bo'yicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari

doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasini mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Po'latovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Bo'tayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, O'zbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro'yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo'yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro'yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas'uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog'och ko'chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog'lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Muxammadiev Akmal Ganievich

TOSH DAVRIDA KVARIS XOMASHYOSIDAN FOYDALANISH MASALASINI O'RGANISH 10-15

Xujaniyazov Uktam Yeshbayevich

MUSTAQILLIK YILLARIDA O'ZBEKISTONDA MADANIYAT SOHALARI RIVOJLANISHINING
ASOSIY TENDENSIYALARI (QORAQALPOG'ISTON RESPUBLIKASI MISOLIDA) 16-21

Mo'minov Xusanboy Madaminjonovich, Xamidova Ominaxon

ANTIK TEATR 22-25

Ravshanov O'ktamali Rustam o'g'li

SOPOL IDISHLARDAGI EPIGRAFIKA 26-29

Elboyeva Shaxnoza

O'ZBEK OLIMLARI VA MUTAXASSISLARINING GLOBAL FAN
VA TEXNOLOGIYA RIVOJIGA TA'SIRI: TARIXDAN HOZIRGI 30-33

Esanova Nilufar

O'ZBEKISTONNING SANOAT SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASH SIYOSATI:
ILMIY ASOSLAR VA DOLZARB MASALALAR 34-38

Asadova Ra'no Baymanovna, Ashurova Qunduz Abduxoliq qizi

QASHQADARYO VILOYATIDA OMMAVIY AXBOROT VOSITALARINING
RIVOJI (1990–2025): MANBALAR, MUAMMOLAR VA TENDENSIYALAR 39-42

Umarqulova Gulchiroy Fayzulla qizi

JIZZAX CHO'LLARINING O'ZLASHTIRILISHI VA MIRZACHO'L VA DO'STLIK
TUMANLARINING TASHKIL TOPISHI TARIXIDAN 43-47

Shirinova Nargiza Faxritdinbek qizi

XIX ASR IKKINCHI YARMI – XX ASR BOSHLARIDA TURKISTONDA
DORISHUNOSLIK AN'ANALARI TARIXIDAN 48-53

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Akbarov Husan O'zbekxonovich

BOG'DORCHILIK XO'JALIKLARINING ISHLAB CHIQUARISH SAMARADORLIGIGA
TA'SIR ETUVCHI OMILLARNI EKONOMETRIK MODELLAR ASOSIDA BAHOLASH 54-59

Asqarova Nargiza Ilhomxo'jayevna

KICHIK BIZNES VA XUSUSIY TADBIRKORLIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING
ILG'OR XORIJ TAJRIBASI 60-67

Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li

MAHALLIY DAVLAT HOKIMIYATI ORGANLARINI RAQAMLASHTIRISHNING
ZAMONAVIY YO'NALISHLARI VA MUAMMOLARI 68-72

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

<i>Abilov O'rol Murodovich</i> OPTIMIZM-PESSIMIZMNING IJTIMOY VA GNOSEOLOGIK ASOSLARI	73-81
<i>Ismoilov Maxamadixon Isroilovich</i> AXLOQ VA FOYDA O'RTASIDAGI DIALEKTIKA: IQTISODIY RATSIONALIZMGA AKSIOLOGIK YONDASHUV	82-90
<i>Yuldashev Rustam Daniyrovich</i> YOSHLAR TARBIYASIDA DINIY-MA'RIFIY TUSHUNCHANING O'RNI VA AHAMIYATI	91-98
<i>Sagdullayeva Dilbar Shuxratovna</i> JAMOATCHILIK NAZORATINI TAKOMILLASHTIRISHNING FALSAFIY JIHATLARI	99-105
<i>Narziyev Zubaydillo Ibodilloevich</i> AZIZIDDIN NASAFIYNING TASAVVUF ILMIGA OID QARASHLARINING METODOLOGIK TAHLILI	106-112
<i>Mamajonov Sanjarbek Hamrajonovich</i> SOTSIAL INJENERIYANING RIVOJLANISH TARIXI VA METODOLOGIYASI	113-118
<i>Rajabov Ilxom Mustafoevich</i> ZAMONAVIY TA'LIM PARADIGMALARI (RAQAMLI TA'LIM, KOMPETENSIYAVIY YONDASHUV, UZLUKSIZ TA'LIM): IJTIMOY-FALSAFIY TAHLIL	119-123
<i>Toirov Ilxom</i> MADANIYAT VA KUNDALIK HAYOT DIALEKTIKASI	124-127
<i>Mamatnazarov Lazizbek To'raquliyevich</i> ZO'RAVONLIK IJTIMOY-XATARLI XULQ-ATVOR SIFATIDA: MAZMUNI VA MOHIYATI, OQIBATLARI	128-131
<i>Toxirov Abdumalik Ashurali o'g'li</i> MODERNIZATSIYA SHAROITIDA YOSHLAR AXLOQIY QADRIYATLARINING TRANSFORMATSION DINAMIKASI	132-136
<i>Нурмухамедова Севара Бадриддиновна</i> ВЛИЯНИЕ СРЕДСТВ МАССОВОЙ ИНФОРМАЦИИ НА ФОРМИРОВАНИЕ ЦЕННОСТНЫХ ОРИЕНТАЦИЙ МОЛОДЕЖИ	137-141
<i>Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna</i> YOSHLAR SALOMATLIGI VA IJTIMOY SHAKLLANISH: STRESS, DEPRESSIYA, RUHIY SALOMATLIK, JAMOATCHILIK VOSITASI SABOQLARI ...	142-145
<i>Xolmirzayeva Jumagul Xamdamovna</i> YOSHLAR MEHNAT MADANIYATI VA UNING JAMIYAT RIVOJIGA TA'SIRI	146-150
<i>Abdusalimov Abror Vali ug'li</i> MIRZO G'OLIB VA MUHAMMAD IQBOL IJODIDAGI FALSAFIY, MA'NAVIY VA BADIY MUSHTARAKLIK	151-158
<i>Maxmudov Izzatillo Ne'matilloevich</i> IJTIMOIY ADOLAT: NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI VA ZAMONAVIY TALQINI	159-163
<i>Aripov Alisher Sayfiddinovich</i> KORRUPSIYA TUSHUNCHASINING ILMIY-METODOLOGIK ASOSLARI	164-167
<i>Xudoyqulov Shukrullo Sohibovich</i> O'ZBEKISTONDA YANGI TARAQQIYOT BOSQICHIDA YANGI MA'NAVIY MAKONNI YARATISH TAMOIILLARI	168-172

<i>Ibrogimova Gulbaxor Eshmatovna</i> MA'NAViy-AXLOQiy TANLOV TUSHUNCHASI VA UNING FALSAFIY MOHIYATI	173-176
---	---------

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

<i>Abduraxmonova Ra'no Kosimovna</i> NEMIS TILIDAGI DINIY MATNLARNING O'ZBEK TILIGA	177-182
<i>Abdusalimov Abdulaziz Abdumutal o'g'li</i> INGLIZ TILI MODAL FE'LLARINING TIPOLOGIK TALQINI	183-188
<i>Abduraximova Okila Gayratovna</i> ZAMONAVIY NEMIS TILIDA NEOLOGIZMLAR TIPOLOGIYASI VA TASNIFI	189-194
<i>Ubaydullayeva Umida Abdushukur qizi</i> TERMIN, TERMINOLOGIYA VA ULARNING YONDOSH TUSHUNCHALARGA MUNOSABATI	195-198
<i>Sayitqulova Zilola Xusniddin qizi</i> BADIY ASARLARDA PERSONAJLARARO MUNOSABATLARNING LINGVOMADANIY VA PRAGMATIK TAHLILI (O'ZBEK VA INGLIZ ADABIYOTI MISOLIDA).....	199-203
<i>Khodjayeva Khurshida Sharafiddinovna</i> LANGUAGE CHANGE AND THE EMERGENCE OF NEW LEXICAL UNITS IN THE DIGITAL ERA	204-209

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

<i>Реймбаев Абдулла Курбанбаевич</i> РАССУЖДЕНИЯ ОБ УГОЛОВНО-ПРАВОВОМ ПОНЯТИИ УЧАСТИЯ В ПРЕСТУПЛЕНИИ	210-215
<i>Sayfiddinov Aqliddin Anvarjon o'g'li</i> HUDUDLARNI IJTIMOiy-IQTISODIY RIVOJLANTIRISHDA MAHALLIY KENGASHLAR FAOLIYATINI HUQUQIY TARTIBGA SOLISH: RETROSPEKTIV TAHLIL	216-222
<i>Samandarova Feruza Baxromjon qizi</i> YASHIL DAVLAT XARIDLARI	223-229
<i>Rasulov Siroj Sodiq o'g'li</i> DAVLAT BOSHQARUVIDA ODILLIK PRINSIPI TALQINI	230-233
<i>Aslanov Sharafiddin Xayrullayevich</i> IQTISODIY JINOYATLARNING MAZMUN-MOHIYATI VA ULARNING OLDINI OLISH MEXANIZMLARI	234-238

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

<i>Akbarova Gulhayo Oybekovna</i> TA'LIM 5.0 KONSEPTSIYASI ASOSIDA "QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARI" FANINI O'QITISH METODIKASINI TAKOMILLASHTIRISH	239-246
<i>Sulaymanova Dildora Nazarovna</i> BO'LAJAK O'QITUVCHILARDA KREATIV TAFAKKURNI SHAKLLANTIRISHDA SHAXSGA YO'NALTIRILGAN TA'LIM TEXNOLOGIYALARINING ROLI	247-251

Aytmuratov Ajiniyaz Jumabay Uli

TALABALARNING MODELLASHTIRISHGA OID KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDA
RAQAMLI TA'LIM TEXNOLOGIYALARIDAN FOYDALANISH 252-255

Najmetdinov Ma'ruf G'ayratovich

O'QUVCHILARNING SOG'LOM TURMUSH TARZINI SHAKLLANTIRISHDA
MULTIPLATFORMADAN FOYDALANISH METODIKASI MODEL 256-265

Javliyeva Shahnoza Bahodirovna

TA'LIM SIFATINI TA'MINLASHGA YO'NALTIRILGAN O'QUV-TARBIYAVIY
JARAYONNI TASHKIL ETISH VA DIDAKTIK MATERIALLAR YARATISH
TEXNOLOGIYASI 266-269

Received: 10 October 2025
Accepted: 25 October 2025
Published: 2 November 2025

Article / Original Paper

UZBEKISTAN'S POLICY ON WORKFORCE TRAINING IN THE INDUSTRIAL SECTOR: SCIENTIFIC FOUNDATIONS AND CURRENT ISSUES

Nilufar Esanova

Senior Lecturer,
University of Economics and Pedagogy, Qarshi
E-mail: nilufar5karshi@gmail.com

Abstract. This article analyzes the scientific foundations, existing system, and current challenges of Uzbekistan's policy on workforce training in the industrial sector. The strategy for training qualified personnel considering modern technologies and economic demands is discussed. The article outlines ways to improve the workforce training system and prospective directions for the innovative development of the industry.

Keywords: industry, workforce training, policy, qualification, innovation, education, Uzbekistan.

O'ZBEKISTONNING SANOAT SOHASIDA KADRLAR TAYYORLASH SIYOSATI: ILMIY ASOSLAR VA DOLZARB MASALALAR

Nilufar Esanova,

katta o'qituvchi,
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti, Qarshi

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekistonning sanoat sohasida kadrlar tayyorlash siyosatining ilmiy asoslari, mavjud tizimi hamda dolzarb muammolari tahlil qilinadi. Zamonaviy texnologiyalar va iqtisodiy talablar nuqtai nazaridan malakali kadrlar tayyorlash strategiyasi ko'rib chiqiladi. Maqolada sanoatning innovatsion rivojlanishi uchun kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish yo'llari va istiqbolli yo'nalishlar ko'rsatib o'tiladi.

Kalit so'zlar: sanoat, kadrlar tayyorlash, siyosat, malaka, innovatsiya, ta'lim, O'zbekiston.

DOI: <https://doi.org/10.47390/SPR1342V5I11Y2025N07>

Kirish. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev mamlakatimizning iqtisodiy barqarorligi va sanoat sohasining innovatsion rivojlanishi uchun malakali kadrlar tayyorlashning muhimligini bir necha bor ta'kidlab o'tgan. Prezidentning so'zlariga ko'ra, "yangi texnologiyalarni joriy etish va raqobatbardosh sanoatni yaratish uchun eng avvalo yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash zarur". Sh.Mirziyoyev o'zining 2017-yildagi "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi"da ta'lim va kadrlar tayyorlash tizimini isloh qilishni ustuvor vazifa sifatida belgilagan. Strategiyada zamonaviy sanoat talablariga moslashgan ta'lim dasturlarini yaratish, texnik va professional ta'lim muassasalarini qayta tashkil etish hamda sanoat korxonalari bilan yaqindan hamkorlik qilishga alohida e'tibor qaratilgan.

Prezident Sh.Mirziyoyevning so'zlariga ko'ra, "har bir yosh mutaxassisning bilim va ko'nikmalarini amaliyot bilan mustahkamlashi, zamonaviy texnologiyalarni egallashi uchun sanoat korxonalari bilan tizimli bog'lanish zarur". Shu bois, sanoat sohasida kadrlar tayyorlash

tizimini tubdan takomillashtirish uchun davlat va xususiy sektor hamkorligi mustahkamlanmoqda [1, B.13].

O'zbekistonning xalqaro aloqalarida ta'lim sohasidagi hamkorlik muhim o'rin egallaydi. Jahonning rivojlangan davlatlarining ta'lim va kadrlar tayyorlash borasidagi tajribasidan unumli foydalanish va uning ma'qul tomonlarini o'zlashtirish davr talabidir. Bu borada O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A.Karimov quyidagi fikrlarini bayon etadi: "Oliy o'quv yurtini isloh qilayotganda, ularning boshqa davlatlardagi oliy o'quv yurtlari bilan aloqasini mustahkamlash zarur. O'z domlalarimiz bilan cheklanib qolmay, chetdan ham domlalar chaqirishni yo'lga qo'yishimiz kerak. Yurtimiz yigit-qizlari tahsilning oxirgi yillarini taraqqiy topgan davlatlarning o'quv markazlariga borib o'qishlarini tashkil qilishimiz maqsadga muvofiq ish bo'lardi. Bunga hech qanday mafkura aralashmasligi kerak" [2, B.102].

Mustaqillik yillarida O'zbekiston oliy ta'lim muassasalarining xorijdagi nufuzli oliy ta'lim muassasalari bilan aloqalarini kuchaytirish, chet el investitsiyasini ta'lim sohasiga jalb etishga alohida e'tibor qaratilgan. Oliy ta'lim muassasalarining xalqaro hamkorligi ta'lim tizimini takomillashtirish va uni jahon andozalari darajasiga ko'tarish, malakali ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash, xorijiy ta'lim muassasalari bilan o'zaro manfaatli aloqalar o'rnatish, professor-o'qituvchi, tadqiqotchilar va talabalarning til hamda kasbiy malakasini oshirish, ta'limning turli yo'nalishlari bo'yicha tajriba almashish maqsadlarida amalga oshirilmoqda. O'zbekistonning sanoat sohasida kadrlar tayyorlash siyosati masalasiga bag'ishlangan ilmiy adabiyotlar va rasmiy hujjatlar ushbu yo'nalishning kompleks va tizimli rivojlanishiga qaratilgan. Tahlil qilingan manbalarda asosiy e'tibor malakali kadrlar tayyorlashning iqtisodiy va ijtimoiy ahamiyatiga qaratilgan.

Masalan, Sh.M.Mirziyoyevning rasmiy nutqlari va strategik hujjatlarida ta'lim va sanoat sohalari o'rtasidagi integratsiya, zamonaviy texnologiyalarni joriy etish va malaka oshirish tizimining samaradorligini oshirish muhimligi ta'kidlanadi. Prezidentning farmonlari va qarorlarida kadrlar tayyorlash siyosatini iqtisodiy rivojlanishning muhim ustuvorligi sifatida ko'rish mumkin (PF-4947, 2017). Ilmiy tadqiqotlarda, xususan Abdullayev (2020), Tursunov (2019) va Rustamova (2021) tomonidan sanoat sohasida kadrlar tayyorlashda texnik va kasb-hunar ta'limining rivojlanishi, amaliyotga yo'naltirilgan o'quv dasturlari, shuningdek, xalqaro tajriba va innovatsion texnologiyalarni tatbiq etish masalalari keng o'rganilgan. Ularning fikricha, O'zbekistonda malakali ishchi kuchini tayyorlash uchun nafaqat ta'lim muassasalari, balki sanoat korxonalari bilan hamkorlik kuchaytirilishi zarur. Shuningdek, I.Karimovning ilmiy asarlarida (Karimov, 2005; 1998) sanoat va kadrlar tayyorlash sohasida davlat siyosatining barqarorligini ta'minlash, strategik rejalashtirish va milliy iqtisodiyotga mos mutaxassislarni yetkazib berish muhimligi yoritilgan [3, B.73].

Umuman olganda, mavjud adabiyotlar O'zbekiston sanoatining raqobatbardoshligini oshirishda kadrlar tayyorlash siyosatining strategik ahamiyatini ta'kidlaydi va zamonaviy texnologiyalar, xalqaro hamkorlik, hamda amaliyotga yo'naltirilgan ta'limni rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Bunday yondashuvlar mamlakatning iqtisodiy va ijtimoiy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Metodlar. O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi bevosita 30 dan ortiq mamlakatlar bilan ta'lim sohasida o'zaro aloqalar olib borib, hamkorlik qildi. O'zbekiston Respublikasi oliy ta'lim muassasalari Buyuk Britaniya, Germaniya, Ispaniya, Avstriya, Belgiya, Fransiya, Italiya, Xitoy, Janubiy Koreya, Yaponiyadagi universitet va boshqa oliy ta'lim

muassasalari bilan o'zaro manfaatli hamkorlikni amalga oshirib kelmoqda. 1995-1997-yillarda O'zbekistonning 1960 fuqarosi, ya'ni 1683 talaba, 115 tadqiqotchi, 162 ta tadqiqotchi o'qituvchi xorijiy davlatlarda ta'lim oldilar. 1995-yilning o'zida Respublika oliy o'quv yurtlaridan xorijiy oliy o'quv yurtlarida ta'lim olish uchun 1200 talaba o'qishga yuborildi. Xususan, mustaqillik yillarida oliy ta'lim tizimida malaka oshirish, tajriba almashish, o'qitishning zamonaviy usullarini o'rganish, turli anjumanlarda ishtirok etish va tahsil olish maqsadida minglab professor-o'qituvchi, tadqiqotchi hamda talabalar xorijiy mamlakatlarning nufuzli oliy ta'lim muassasalari hamda markazlarida bo'ldi [4, B.41].

Iqtidorli talabalarni qo'llab-quvvatlash va ularning kelgusida yetuk mutaxassis bo'lib yetishishlariga yordamlash maqsadida turli jamg'armalar tashkil etildi. 1993-yil O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining maxsus qarori bilan "Ulug'bek" jamg'armasi tuzildi. Jamg'armaning asosiy maqsadi yoshlarning intellektual imkoniyatlarini kengaytirish va jahonning bu boradagi tajribalaridan foydalanish edi. Shu maqsadda jamg'arma "Iste'dodni izlaymiz", "Chet ellarda dam olamiz", Chet tillarni o'rganamiz", "Xalqaro hamkorlikni mustahkamlaymiz" dasturlari asosida ish olib bordi.

Talaba yoshlarni chet mamlakatlarda o'qishi va ularning dunyoviy tajribalarni o'rganishda "Umid" jamg'armasining o'rne nihoyatda katta bo'ldi. Bu jamg'arma 1997-yil 7-yanvarda tuzildi. Mazkur jamg'arma ajratilgan grant hisobiga ko'ra AQSH, Buyuk Britaniya, Fransiya, Germaniya va Yaponiyaga iqtidorli talabalarni bakalavr va magistr darajalarini olish uchun o'qishga jalb etilmoqda. Shuningdek, mustaqillikning dastlabki 10 yilida O'zbekiston oliy o'quv yurtlarida dunyoning 30 mamlakatidagi 1000 dan ortiq talaba ta'lim oldi [5, B.59].

O'zbekistondagi deyarli barcha oliy o'quv muassasalari xorijiy mamlakat o'quv yurtlari bilan o'zaro hamkorlik qilmoqda. Ayniqsa, O'zbekiston Davlat jahon tillari universiteti, Toshkent Davlat iqtisodiyot universiteti, Toshkent to'qimachilik va yengil sanoati instituti, Samarqand Davlat universiteti, Qarshi Davlat universitetlarida bu borada olib borilayotgan ishlar diqqatga sazovordir.

Qarshi Davlat universitetida 1997-yil fevraldan e'tiboran xalqaro aloqalar bo'limi tashkil etilgan bo'lib, mazkur bo'lim tinchlik korpusi bilan amaliy aloqalarni yo'lga qo'ydi. Tinchlik korpusi vakillaridan Tod Miller, Yan Smit va Kerri Dresser, Karlson Duay universitet jamoasi orasidagi katta hurmat – e'tibor qozondi. 1997-yilda BMT ning O'zbekistondagi vakalatxonasining boshlig'i Xolid Malik Universitetda bo'ldi. 1998-yil yanvarda Universitetda bozor iqtisodiyoti sharoitida moliya-hisob ma'lumotlariga bag'ishlangan ikki kunlik seminar Buyuk Britaniyaning Nottingem universiteti professori Kris Nayt va Djon Byugler loyihalari bo'yicha o'tkazildi [6, B.45].

Universitetning Xalqaro aloqalar bo'limi MDH mamlakatlari oliy yurtlari bilan hamkorlikda faoliyat ko'rsatmoqda. Professor N.Hakimov Turkiyaning "Uludak" universitetida ilmiy safarda bo'ldi. Universitetning ingliz tili o'qituvchilari A.Aliqulov va I.Jumanovlar Kembrij universitetida stajirovkada bo'lishdi. Pedagogika va boshlang'ich ta'lim metodikasi fakultet dekani dotsent T. G'affarova Angliyaning Bilston kollejida stajirovkada bo'ldi. 1998-yil sentyabrda Universitetda Yevropa eksportlarining TESIS dasturi bo'yicha seminar bo'lib o'tdi.

1998-yil yanvarda universitet xalqaro aloqalarida katta siljish qilindi. Shu kuni Buyuk Britaniyaning Nottingem universiteti professorlari Kris Nayt va Djon Byuglarning loyihalari bo'yicha kunlik seminar bo'lib o'tdi. 1998-yil sentyabrda esa Qarshi Davlat universitetida Yevropa eksportlarining TESIS dasturi bo'yicha ham ilmiy seminar o'tkazildi. Toshkent

iqtisodiyot universitetida hozirgi kunda Yevropa Ittifoqining “TASIS” dasturi bilan hamkorlikda ilmiy-pedagog kadrlarni tayyorlash loyihasi bo'yicha ish olib borildi. Shuningdek, universitet o'nlab davlatlar, jumladan AQSH, Angliya, Fransiya, Germaniya, Yaponiya, Kanada oliy ta'lim muassasalari bilan talabalar va professor – o'qituvchilar almashishiga doir xalqaro shartnomalar imzolandi[7, B.7].

Jumladan, TASIS dasturi doirasida 1996–1999-yillarda O'zbekistonda asosan quyidagi makroiqtisodiyot sohaslarini isloh qilishga Yevropa Ittifoqi mamlakatlari ko'makchi bo'ldi:

– iqtisodiy va institutsional islohot;

– qishloq xo'jaligi va agrosanoat rivojlanishi;

– energetika va telekommunikatsiya sohasidagi infratuzilmasini rivojlantirish. Umuman olganda, 1990–1999-yillarda TASIS dasturi doirasidagi loyihalarni amalga oshirilishi uchun Yevropa Ittifoqi tomonidan 4 milliard yevro miqdorida mablag' ajratildi.

Natijalar. O'zbekiston Davlat jahon tillari universitetida 60 ga yaqin xorijiy talabalar tahsil olgan bo'lsa, 30 ga yaqin talaba rivojlangan mamlakatlarning oliy o'quv yurtlarida tahsil oldi. Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti respublikamizdagi eng keksa oliy o'quv yurtlaridan biri bo'lib, xorijiy mamlakatlari bilan o'zaro aloqa olib borishda o'ziga xos tajribaga ega. Mazkur o'quv muassasasi nafaqat Yevropa, balki bir qator Osiyoning rivojlangan mamlakatlari bilan hamkorlikda maxsus dastur va loyihalar asosida ish yuritmoqda. Bu oliy ta'lim muassasasi Xitoydagi Sichuan yengil sanoat va qog'oz texnologiyasi instituti, Manchester (Angliya) universiteti, Vupertal (Germaniya) universiteti, Gent (Belgiya), universiteti, Pirey (Gretsiya), texnologiya instituti, Moskva (Rossiya) to'qimachilik akademiyasi, O'shdagi o'zbek-qirg'iz universiteti, Xo'jand (Tojikiston) texnologiya institutlari bilan aloqalarni yo'lga qo'ydi[8, B.103].

Yevropa Ittifoqining TASIS/TEMPUS dasturidan Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti (TTESI)da unumli foydalanilmoqda. Ushbu institutda 2005-yildan boshlab TEMPUS UM JEP-25223– 2004 “O'zbekistonda universitet va ishlab chiqarish orasidagi aloqalarni kuchaytirish” loyihasi amalga oshirilmoqda. Loyiha ta'lim va ishlab chiqarish aloqalarini kuchaytirish, ilmiy tadqiqot ishlarining natijalarini ishlab chiqarishga tatbiq etish hamda o'quv jarayoniga masofadan o'qitish va informatika sohasidagi so'nggi yutuqlarni joriy qilish va keng ko'lamda foydalanish borasidagi muammolarni hal qilishga qaratilgan. Bu loyihani bajarishda Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat instituti (TTESI), Namangan muhandislik-iqtisodiyot instituti (NMII), Pirey texnologiya instituti (Gretsiya), LOGOTECH Kompaniyasi (Gretsiya) va TECMINHO universiteti (Portugaliya) ishtirok etishdi[9, B.83].

Xulosa. Ta'kidlash joizki, sanab o'tilgan xorijiy hamkorlar ilmiy tadqiqot ishlari marketingini va texnologiyalar transferini tashkil etish va o'tkazishda hamda masofaviy o'qitish borasida katta tajriba to'plashgan. Loyihani amalga oshirish natijasida esa, Toshkent to'qimachilik va yengil sanoat institutida «Texnologiyalar transferi va masofadan o'qitish» bo'limi tashkil etildi. TASIS dasturi mamlakatda o'z faoliyatini boshlagandan beri O'zbekistonning 13 ta, Yevropa davlatlaridan 80ga yaqin universitetlar o'zaro hamkorlik qila boshladi. Bu borada O'zbekiston bilan Ispaniya universitetlarining sog'liqni saqlash sohasidagi hamkorlik aloqalari alohida o'rin egallaydi.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent: O'zbekiston, 2017. – 488 b.

2. Karimov I. O'zbekistonning tashqi siyosat konsepsiyasi. – Toshkent: Siyosat, 1998. – 178 b.
3. Abdullaev B. O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy hamkorlik strategiyasi va sanoat rivoji. – Toshkent: Iqtisodiyot va taraqqiyot, 2020. – 142 b.
4. Tursunov M. O'zbekiston sanoatining modernizatsiyasi va xalqaro texnologiyalar transferi. – Toshkent: Fan va texnika, 2019. – 110 b.
5. Rustamova S. Xalqaro munosabatlar va eksportni rivojlantirish. – Toshkent: Iqtisodiy tahlil, 2021. – 95 b.
6. Islomov D. SHHT doirasida innovatsion hamkorlik va sanoat rivoji. – Toshkent: Markaziy Osiyo tadqiqotlari, 2020. – 120 b.
7. Egamberdiyev J. Sanoat eksportining xalqaro standartlarga moslashuvi. – Toshkent: Savdo va iqtisodiyot, 2022. – 88 b.
8. Yuldasheva N. Iqtisodiy integratsiya va sanoat sohasidagi imkoniyatlar. – Toshkent: Iqtisodiy rivojlanish, 2021. – 104 b.
9. Rasulova F. Atrof-muhit va sanoat: xalqaro hamkorlik va barqarorlik. – Toshkent: Ekologiya va sanoat, 2019. – 76 b.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOYIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ 11 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО- ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM”
mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil:

scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).